

Cehalete övgü!

Garbis ALTINOĞLU

31 Mart 2017

Türkiye'nin bugünkü görünümü bana, 15. yüzyılda yaşamış olan Hollanda'lı bilgin ve hümanist Desiderius Erasmus'u ve onun üniversiteye yeni başladığım yıllarda okuduğum Deliliğe Övgü adlı kitabını anımsatıyor. Herhalde bugünün Türkiye'si'ni iki sözcükle özetlemem istenseydi bu kitabın adına benzer bir ibare kullanırdım: Cehalete övgü!

CHP'nin, işlerinden kovulan akademisyenler hakkında hazırladığı rapor, başını Erdoğan'ın çektiği AKP gericiliğinin aydın-düşmanı ve bilim-düşmanı tavrını bir kez daha gözler önüne serdi. İhraç Edilen Akademisyenler, Çölleştirilen Üniversiteler' başlığına taşıyan bu raporda diğer şeylerin yanı sıra şunlar söyleniyor:

Özgür düşüncenin ve bilimin en önemli kaynağı olan üniversite ve eğitim kurumlarında müfredattan kadro atamalarına kadar AKP iktidarının siyasal görüşü çerçevesinde haksız uygulamalar ve baskıların yaşandığı bir dönemde, 15 Temmuz darbe girişiminin ardından üniversiteler Kanun Hükmünde Kararnamelerle çölleştiriliyor. (CHP'den KHK'lerle ilgili hazırlanan ön rapor: 112 üniversiteden 4811 ihraç, Cumhuriyet, 25 Mart 2017) Türkiye'deki 191 üniversitenin 15'inin KHK ile kapatıldığını belirten rapora göre, kapatılan üniversitelerde 64,533 öğrenci ve 2805 öğretim elemanı bulunuyordu.

Bu gelişmeyle paralel bir diğer önemli olgu da Türkiye'den Batı Avrupa'ya ve ABD'ne beyin göçünün artması. Evet, Türkiye'yi yöneten askeri ya da sivil liderler her zaman aydınlara ve özgür düşünceye karşı mesafeli ve hatta düşmanca bir tutum içinde olageldiler. Ancak dindar nesiller yetiştirmeyi ve en az üç çocuk yapmayı öngördüğü kadınlar başta gelmek üzere toplumu

cahilleştirmeyi amaçlayan ve az-çok laik ve bilimsel nitelik taşıyan eğitimi ortadan kaldırmayı hedefleyen AKP iktidarı döneminde bu politika sistematik hale geldi. 15 Temmuz darbe girişimi öncesinde de varolan ve hissedilen bu olgu, yani akademisyenlerin ve aydınların Türkiye’den kaçmaları olgusu ise, 15 Temmuz-sonrasında çok daha büyük boyutlara vardı. R. T. Erdoğan’ın, Allahın lütfu saydığı bu darbe girişiminin ardından devletin, varolan ve giderek daha da daraltılan kısıtlı özgür düşünme, tartışma ve eleştiri ortamını da tümüyle ortadan kaldırmaya ve çok sayıda gazeteci, aydın, akademisyen ve öğretmeni vb., FETÖ’cü, yani Gülen hareketi yanlısı ilan ederek hapse tıkmaya girişmesi, bu konuda önemli bir dönüm noktası oldu.

Rengin Arslan, BBC Türkçe’de yayınlanan bir haberinde, bu beyin göçü hakkında şu bilgileri aktarmıştı:

Uluslararası Eğitim Enstitüsü’nün (IIE) kurduğu Scholar Rescue Fund (Bilim İnsanı Kurtarma Fonu) direktörü Sarah Willcox Eylül ayında katıldığı bir konferansta, eşi benzeri görülmemiş kadar çok başvuru ile karşı karşıya kaldıklarını ve bunların 65’inin Türkiye’den olduğunu söyledi.

Willcox bu akademisyenlerin siyasi yaptırımlar ve bazı durumlarda da hapse atılma ve şiddet görme kaygısıyla başvuru yaptıklarını belirtiyor.

İngiltere merkezli Council for At-Risk Academics (Risk Altındaki Akademisyenler Konseyi) direktörü Stephen Wordsworth ise kurumun geçen sene haftada dört veya beş başvuru aldığını, ancak bu sayının son zamanlarda haftada 15-20’ye çıktığını, bu başvuruların büyük çoğunluğunun Türkiye’den geldiğini belirtiyor.

21 Temmuz’da ortak bir bildiri yayımlayan 62 uluslararası kuruluş da bu durumu kaygı verici olarak niteleyen bir açıklama yaptı.

Kuruluşlar, Ocak ayında Barış İçin Akademisyenler ile başlayan sürecin endişe verici bir hızla devam ettiğini söyledi. (Türkiye’den akademisyen göçü: Neden gidiyorlar?, 25 Ekim 2016)

Ancak Türkiye’yi terk edenlerin akademisyenlerle sınırlı olduğu sanılmamalı.

Onların yanı sıra gazeteciler, mühendisler, sinema ve tiyatro sanatçıları, müzisyenler, iş adamları, siyasetçiler, doktora öğrencileri, NATO’da görevli Türk subayları da Türkiye’den kaçarak Batı ülkelerine sığınma eğiliminde. Yani Türkiye sadece akademisyenlerini değil, genel olarak aydınlarını ve kalifiye işgücünü yitiriyor. Hem de giderek artan bir tempoyla.

Bu beyin göçü olgusu, AKP iktidarının özelde eğitimi dinselleştirme ve eğitimin kalitesinin düşürülmesi ve genelde İslami-faşist rejimi kurumsallaştırma doğrultusundaki politikasıyla uyum içindedir. Bağımsız Gazetecilik Platformu’nda 25 Kasım 2016’da Pınar Dağ/ Sadettin Demirel

imzasıyla yayınlanan İmam hatip liselerinin son 10 yılı başlıklı yazıda, gerek İmam Hatip Ortaokullarında ve gerekse İmam Hatip Liselerinde okuyan öğrencilerin sayılarının hızla arttığını gösteren şu bilgilere yer veriliyordu: İHL öğrenci sayısı 2015-2016 eğitim öğretim yılında, 1995'ten beri en yüksek rakamlara ulaşmış. Öyle ki lise öğrencileriyle karşılaştırıldığında 95'te 10.8 olan İHL öğrenci payı 2015-2016 yılında 11.6 olarak gerçekleşiyor 2015-2016 öğretim yılında 1662'si bağımsız, 339'u İmam Hatip Lisesi bünyesinde toplam 1961 İmam Hatip Ortaokulu var. 2012-2013 öğretim yılında İmam Hatip Ortaokullarında okuyan toplam öğrenci sayısı 94, 467 iken, 2015-2016 eğitim öğretim yılında 5 kat artarak 458, 997'ye ulaştı. 2012-2013 eğitim yılında 708 İmam Hatip Lisesi'nde 380, 371 öğrenci okurken, 2015-2016 yılında 1149 İmam Hatip Lisesi'nde 677,205 öğrenci okudu.

İHL sayısı 2006 yılında 455 iken 10 yıl içinde bu rakam 2,5 kat artarak 1149 olarak gerçekleşiyor. Bununla birlikte görselde belirtilen yıllar arasında genel lise sayısı ve meslek lisesi sayısı artmaya devam ediyor.

Meslek lisesi ve genel liselerdeki bu artış sadece 2013 yılına kadar sürüyor. 2013 yılından sonra meslek liselerinde 2000 okulluk bir düşüş yaşanıyor. Bu düşüş aynı zamanda genel okul sayısına da yansıdığı görülüyor Aynı yazıda devletin dinsel eğitime ayırdığı bütçenin de hızla büyüdüğü belirtiliyor. İmam Hatip Liseleri'nin bağlı olduğu Din Öğretimi Genel Müdürlüğüne MEB bütçesinden ayrılan pay 2008 yılında 392 milyon TL iken 2016 yılında bu rakam 3,6 milyar TL. Din Öğretimi Genel Müdürlüğü payı 10 yıllık periyot içinde düzenli olarak artmış. Din Öğretimi Genel Müdürlüğü MEB bütçesine oranı 2008 yılında % 1.67 iken bu oran 2016 yılında bütçenin % 5 olarak gerçekleşti. Ama tablo bu rakamların gösterdiğinden daha vahimdir. Çünkü bu veriler çeşitli tarikatların ve özel dinsel vakıfların dinsel eğitim veren okullarında, kaçak Kuran kurslarında okuyan öğrencileri ve bu vakıfların dinsel eğitime harcadığı parayı olduğu gibi düz ortaokullarda ve liselerde seçmeli ders adı altında dayatılan din derslerini kapsamamaktadır. Buna Türkiye'nin en iyi liseleri ve üniversitelerinin başına yandaş ve AKP militanı yönetici ve rektörlerin getirilmesi, buralarda görev yapan öğretmen ve öğretim üyelerinin başka yerlere sürülmesi, ülkeyi yönenlerin ve onların uşaklarının cehalete düzdüğü övgülerin, büyük çoğunluğu AKP'nin ve çeşitli dinsel tarikatların elinde bulunan TV kanallarının ve radyoların yürüttüğü din propagandası gibi öğelerin etkisi eklenmelidir.

Nitelikli ve iyi eğitilmiş insanlarını yitirmek herhalde bir ülkenin başına gelebilecek en büyük felakettir. Büyük ekonomik bunalımların, iç çatışmaların,

askeri darbelerin ve hatta işgal ve savaşların yaratabileceği yıkımın sonuçları 5-10 yıl içinde ortadan kaldırılabilir belki. Ancak nitelikli/ kalifiye insangücünün büyük bir bölümünü yitiren bir ülkenin eski haline dönmesi, çok daha uzun bir süreyi gerektirecek, bu arada böylesi felaketleri yaşamamış ya da ucuz atlatmış olan ülkelerin de ekonomik-toplumsal gelişmelerini sürdürdükleri gözönüne alındığında, bu talihli ülkelere yetişmeleri neredeyse tümüyle olanaksız olacaktır. Bu yasanın klasik örneği, İkinci Dünya Savaşı sırasında yerlebir olan ve milyonlarca asker ve sivil kayıp da veren Almanya ile Japonya'nın bu savaşı izleyen 10-15 yıl içinde kendilerini toparlamaları ve dünyanın en ileri kapitalist ülkeleri arasında yerlerini yeniden almalarıdır. Oysa Türkiye gibi, savaşın yolaçtığı zorluk ve sıkıntılardan bir biçimde etkilenmekle birlikte savaşa girmemiş olan ülkeler ise, aynı dönemde hemen hemen yerlerinde saymaya devam etmişlerdir.

Sadece kapitalist ülkelerin değil sosyalist ülkelerin gelişmesi de onu yönetenlerin, dünyanın neresinde olursa olsun bilim, kültür, felsefe, sanat vb. dallarında edinilmiş olan ilerlemeleri benimsemeleri ve kendi ülkelerinin gereksinimlerine uygun olarak kullanmalarını gerektirir, hatta zorunlu kılar. Dahası, sosyalist ülkelerin yöneticileri çoğu kez, eski rejimin zihniyet ve dünya görüşleri ve burjuva önyargılarıyla biçimlenmiş bilim insanları, akademisyenler ve burjuva uzmanlarına da değer vermek ve onlardan da yararlanmakla yükümlü olacaklardır. Tabii bu işbirliği, sözkonusu kişilerin, etkisi altında bulundukları ideolojik ve sınıfsal önyargılara karşı savaşım ile elele gidecektir ve gitmek zorundadır. Ama komünistler, sınıflı toplumdan devralınan mirası tümüyle reddetmek ve herşeye sıfırdan başlamak gibi bir sol çocukluğa prim vermeyeceklerdir. Lenin, 2 Ekim 1920'de, Rusya Genç Komünist Birliği'nin Üçüncü Tüm Rusya Kurultayı'nda yaptığı konuşmada proleter kültürünün oluşturulması görevinden söz etmişti. O bu konuşmasında Marks'ın, kapitalist toplumu ayrıntılı ve derinlemesine incelediğini ve daha önceki bilimin sunduğu tüm verileri özümsemiş olduğunu ve ancak bu suretle kapitalizmden komünizme geçişin kaçınılmazlığı sonucuna vardığını söylüyor ve sözlerini şöyle sürdürüyordu:

Örneğin proleter kültüründen sözettiğimizde bunu aklımızdan çıkarmamalıyız. İnsanlığın tüm gelişme süreci boyunca yarattığı kültürün tam olarak kavranması ve dönüştürülmesi olmaksızın bir proleter kültürünün yaratılamayacağını berrak bir biçimde kavrayamadığımız sürece bu sorunu çözemeyeceğiz. Bu kültür havadan imal edilemez o, kendilerini proleter kültürü uzmanı sayan kişilerin buluşu da değildir. Bu tümüyle saçmadır. Proleter kültürü insanlığın kapitalist, toprakağası ve bürokratik toplumların

boyunduruğu altında biriktirdiği bilgi dağarcığının mantıksal gelişmesinden başka bir şey olamaz. (The Tasks of the Youth Leagues/ Gençlik Birliklerinin Görevleri, Collected Works, Cilt 31, s. 287)

Gene O, 24 Ocak 1921'de, İç Savaş'tan yeni çıkmakta olan ve dahası bir kıtlığın yaşandığı Rusya koşullarında, Halk Komiserleri Konseyi, yani hükümet adına bir kararname yayımlamıştı. O, bu kararnamede, 1904 yılında Fizyoloji ya da Tıp dalında Nobel ödölüne layık görülen ünlü Rus fizyologu İvan Pavlov'un, dünya emekçi halkları için çok büyük önem taşıdığını belirttiği olağanüstü bilimsel hizmetlerinden söz ediyor ve En kısa zamanda Pavlov yoldaşın ve çalışma arkadaşlarının araştırmalarını güvenle yürütmelerini sağlayacak en iyi koşulların oluşturulması gerektiğini belirtiyordu. (Collected Works, Cilt 32, s. 69)

Lenin'in bu sözleri söylemesinin üzerinden yaklaşık yüz yıl geçti. Ama O'nun bilime, sanata, felsefeye, eğitime ve aydınlara yaklaşımıyla R. T. Erdoğan'ın ve AKP iktidarının yaklaşımı arasındaki mesafe bin yıldan da fazla olsa gerek. Türkiye halkları bu tür liderleri başında tuttuğu sürece Türkiye şu anki hiç te içaçıcı olmayan konumunu bile muhafaza edemeyecek ve içinde debelendiği durumun daha da kötüleşmesi sonucunda ülkenin çok-yanlı bir kaosa sürüklenmesi kaçınılmaz hale gelecektir.

Author Details

Garbis ALTINOĞLU

maryamohannes@yahoo.fr

Bunu paylaş:Facebook'ta paylaşmak için tıklayın (Yeni pencerede açılır)Twitter üzerinde paylaşmak için tıklayın (Yeni pencerede açılır)Linkedln üzerinden paylaşmak için tıklayın (Yeni pencerede açılır)Pinterest'te paylaşmak için tıklayın (Yeni pencerede açılır)WhatsApp'ta paylaşmak için tıklayın (Yeni pencerede açılır)Daha fazlaArkadaşınızla e-posta üzerinden paylaşmak için tıklayın (Yeni pencerede açılır)Skype'da paylaşmak için tıklayın (Yeni pencerede açılır)Telegram'da paylaşmak için tıklayın (Yeni pencerede açılır)Reddit üzerinde paylaşmak için tıklayın (Yeni pencerede açılır)Pocket'ta paylaşmak için tıklayın (Yeni pencerede açılır)Tumblr'da paylaşmak için tıklayın (Yeni pencerede açılır)